

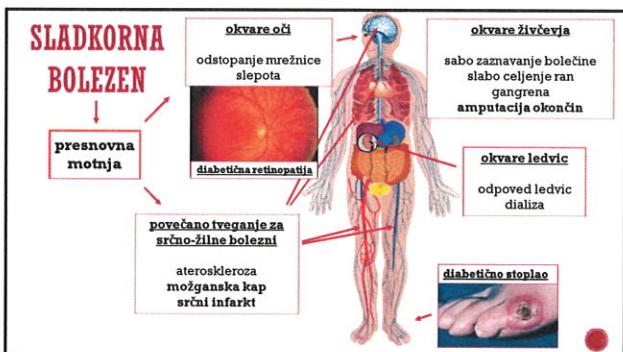
KRATKA ZGODOVINA SLADKORNE BOLEZNI IN KLUČNIH ODKRITIJ V POVEZAVI Z NJO DO DANES

Doc. dr. Lidija Krizančić Bombek

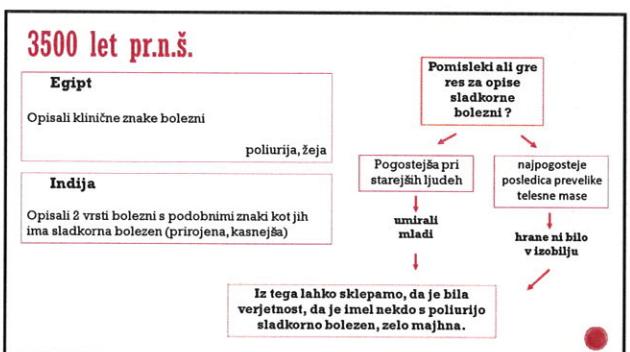
Inštitut za fiziologijo
Medicinska fakulteta UM

Ljubljana, 18.Sep.2021

NAMESTO UVODA

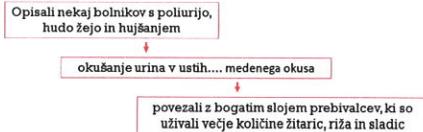

ZGODNJI ZAČETKI

5. st. pr.n.š.

Indija

2.-1. st. pr.n.š.

Demetrij iz Apameje

Prvi opisal sladkorno bolezen z besedo **diabetes**

Demetrij je bil učenec Herophilose sole anatomije avtor: Veloso Salgado, 1906

diabainen.... Grško "teči skozi", sifon

Po nekaterih virih naj bi izraz diabetes prvi uporabil že Apolonij (Apollonius) iz Memphisa okoli 250 let pred našim štetjem.

1. st. n.š.

Aretej iz Kapadokije

Uporabil besedilo **diabetes**

- nazoren opis bolezni:
redka, značilno hujšanje, kratko in mučno življenje, nezmočna žeja, nenehno nastajanje urina v ledvicah in mehurju

"meso in okončine se raztapljajo in prehajajo v urin"

Napredno razmišlanje:

bolezen morda posledica drugih bolezni ledvic in mehurja

Aretej iz Kapadokije
(danes Anatolija v Turčiji)
(81-133)

2. st.

Galen iz Pergamona

Drugi zdravniki uporabljali izraze:
vodenica nočne posodice, urinska diareja (driska), diabetes ali dipsakos

Le 2 bolnika v vsej svoji karieri

Poskusi na psih: Še niso poznali delovanja srca in ožilja

Galen iz Pergamona
(danes Izmir v Turčiji)
(130-200)

"Ledvice so organ, ki privlači vodo iz krvi; sam mehur ne privlači ničesar, ampak preko sečevodov samo sprejme vodo iz ledvic".

Skllep: diabetes je bolezen ledvic

SREDNJI VEK

Prepričanje, da je diabetes bolezen ledvic, se je zaradi Galenovega izjemno obsežnega dela na področju medicine in velikega ugleda, ki ga je užival, obdržalo še skozi celoten srednji vek.

10. st.**Avicenna (Ibn Sina); arabski svet****"Diareja ledvic" ali "vodno kolo"****Klinično sliko dopolnil z novimi znaki:**

- gnojna vnetja kože in odmiranje tkiv
 - duševne težave
 - Impotencija

Avicenna
(980-1037)**OD SREDNJEVGA VEGA DO 19. STOLETJA****15.-16. st.****Paracelsus****Sladkorna bolezen ne izvira iz ledvic, ampak je to bolezni celega telesa.**

- Segrevanje in izhlapevanje urina → usedlina
- zmotno predvideval, da gre za sol

Paracelsus
(1493-1541)**"Diabetes je bolezni krvi, ki v ledvice prinese preveč soli"****16.-17. st.****William Harvey****Prvi opisal sistemski krvni obtok in črpanje krvi**William Harvey
(1578-1657)**Thomas Willis****prvi nedvoumno opisal sladkost urina****urin izsušil → usedlino pokusil v ustih → medena (lat. quasi melle)****"se sladkost najprej pojavi v krvi"****imenovali diabetes mellitus**Thomas Willis
(1621-1675)**18. st.****Vedno bolj so verjeli, da za diabetes ni krivo okvarjeno delovanje ledvic temveč "kri, ki vsebuje preveč sladkobe"**
(niso pa vedeli, da gre za glukozo)**Robert Wyatt****1774 - prve kemične analize urina****Matthew Dobson****1776 - Dokazal:**
- da se ↑ konc. sladkorja najprej pojavi v krvi
- v urinu prav tako prisoten sladkor**medicinska stroka je sprejela razumevanje sladkorne bolezni kot okvarjeno presnovo sladkorja z nezmožnostjo zadrževanja vode in energije v telesu****Presnovna bolezen**Matthew Dobson
(1732 - 1784)**18. st.****John Rollo (?-1809)****Diabetes je motnja presnove glukoze****iskanje vzrokov****spreminjanje načinov zdravljenja****Sprememba prehrane
Manj škrobnih živil****Prvi predlagal dieto z manj kalorijami in ogljikovimi hidrati ter z veliko maščobami****1797 - poročal o zdravljenju 2 vojaških oficirjev z dieto z nizko vsebnostjo OH in velikoj vsebnosti M**Royal Artillery Hospital,
posvečena Johnu Rollo

19. STOLETJE

19. st.

Michel Eugene Chevreul

Michel Eugene Chevreul
(1786-1889)

1815 – natančnejša kemična analiza krvi in urina diabetikov

glukoza

Temelj za razvoj diagnostičnih metod za odkrivanje glukoze v krvi in urinu

19. st.

Zakaj se diabetes pojavlje pri nekaterih ljudeh?
- zaužijejo preveč glukoze?
- okvarjeno črevesje ali želodec? (vzeli: da proizvaja ali absorbuje preveč glukoze)

Claude Bernard

Jetra sama proizvajajo glukozo
lahko vzrok njeni zvišane koncentracije v krvi

prehrana brez glukoze ni
rešitev za sladkorno bolezni

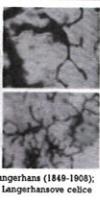
Prvi ugotovil in opisal, da nek
notranji organ tvori in v krvi izloča
nekaj snov (glukoze), ki pa jo nato
transportira do drugih organov

Oče endokrinologije

19. st.

Patološka poročila:
pri bolnikih z okvarjeno prenovo maščob
(pogosto pridružena SB) je trebušna slinavka
bolezensko spremenjena

ideja, da je ta organ ključen za normalno prehavo hrane v
tankem črevesu, saj vanj izloča prebavne sokove

Paul Langerhans

1869 - doktorsko delo
podrobna anatomika zgradba trebušne slinavke

eksokrini del s
cevastimi izvodili

maljuni skupki
manjših celic, ki
nimajo stika z izvodili,
ampak z žilami

Gustav Edouard Lagesses
(1861-1927)
1893 - te skupke pomenoval
Langerhansevi otočki.
ideja, da so to majhni organički
znotraj večjega organa endokrino
funkcijo

19. st.

Oskar Minkowski in Josef von Mering

1898, Strasbourg – Da bi razložila delovanje in pomen
trebušne slinavke v prebavi z maščobo bogate hrane sta
izvedla verjetno najbolj brillanten poskus v zgodovini
medicine - Psom sta odstranila celotno trebušno slinavko.

Oskar Minkowski
(1858-1931)

- težave s prebavo hrane
- pogost uriniranje
- muhe and urinom

Obraten poskus: psu s SB sta pod kožo
vstavila koščke tkaniva trebušne slinavke

dokazala, da je trebušna
slinavka odgovorna za
razvoj SB

Le majhen
ostanek trebušne
slinavke bi
preprečil SB

20. STOLETJE IN ODKRITJE INZULINA

